

Konsultasjoner med samiske interesser

Lásse-Ivvár Erke – Eirik Larsen
Politihkalaš ráđđeaddi / Politisk rådgiver

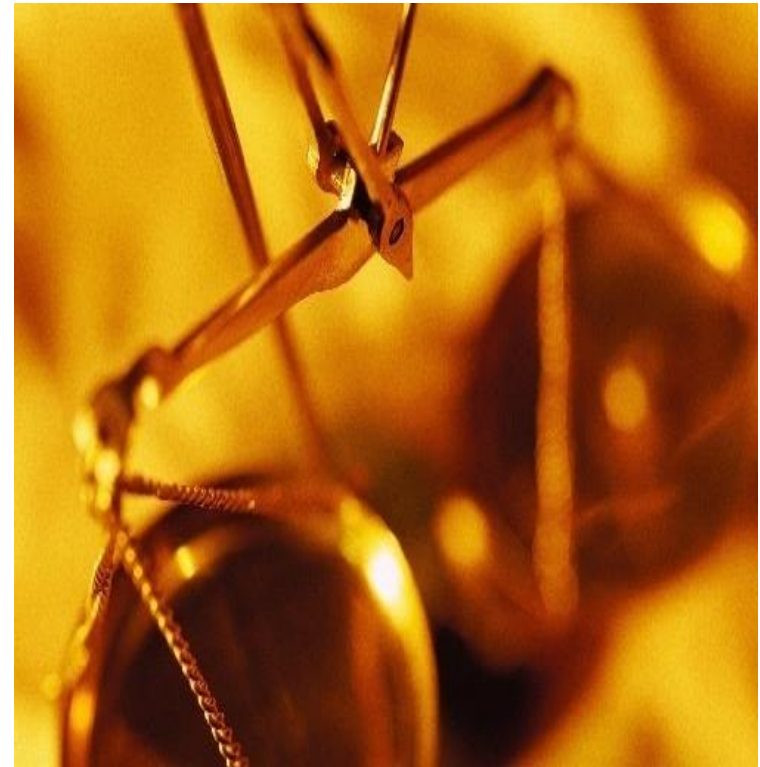
Hva er konsultasjoner?

Høring – Konsultasjoner – Forhandlinger – Selvstyre

Rettslig grunnlag

- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27
- ILO-konvensjon nr. 169 art. 6
- FNs erklæring om urfolks rettigheter art. 19
- Grunnloven § 108
- Sameloven kapittel 4

Urfolkserklæringen art. 19

- 1) Statene skal i god tro konsultere og samarbeide med vedkommende urfolk
- 2) gjennom deres egne representative institusjoner
- 3) for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke
- 4) før vedtakelse og gjennomføring av lover eller administrative tiltak
- 5) som kan berøre dem.

Hva er nytt?

- Fra avtale til lov
- Gjelder også for kommuner og fylkeskommuner
- Diverse opprydninger og presiseringer (konsekvenser av brudd mv.)

Hvilke saker skal det konsulteres om?

Gjelder:

- Lovgivning og forskrifter
- Andre beslutninger eller tiltak

Gjelder ikke:

- Saker av generell karakter
- Budsjett
- Tilskuddssaker
- Arealsaker utenfor samiske områder

Rett til å konsultere:

- Sametinget
- Andre som er representative for samiske berørte interesser

Plikt til å konsultere:

- Departementer
- Direktorat, statsforvalter m.m.
- Kommuner og fylkeskommuner

- Statsforetak og private rettssubjekter (ved myndighetsutøvelse)

Konsultasjoners ulike faser

1. Identifisere saken
  - Kan saken berøre samiske interesser?
  - Melde inn interesse for konsultasjoner
2. Informasjon
  - Full informasjon om saken, på alle stadier av saken – mulighet for unntak fra offentlighet
3. Møtene – selve konsultasjonene
  - Konsultere så tidlig som mulig
  - Vilje til å diskutere utover utgangsposisjonene
  - Forsøke å oppnå enighet
4. Protokoll / referat
  - Hva er man enig om (eller ikke enig om)
5. Myndighetene fatter vedtak – ev. klageadgang

Særlig om kommuner og fylkeskommuner

- Loven gjelder så langt den passer for kommuner og fylkeskommuner
- Lokale samiske interesser konsultasjonspart
- Gjennomføres av kommunedirektøren eller administrasjon.
- Kommunedirektøren skal i sin innstilling redegjøre for konsultasjonene
- Ikke konsultasjoner med formannskap / kommunestyre

Hva skjer når konsultasjonsplikten brytes?

Brudd på reglene om konsultasjoner kan medføre at vedtak blir kjent ugyldig.

«vedtaket [er] likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold»

Konsultasjoner gjelder ved siden av annet regelverk

- 1) Saksbehandlingsregler i forvaltningsloven, plan- og bygningsloven osv.
- 2) Øvrig regelverk, f.eks. menneskerettsloven og folkeretten.

«Er konsekvensene av inngrepet store nok, hindrer det ikke krenkelse at konsultasjoner er gjennomført.» (Fosen, avsn. 121)

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27

«I de stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter, skal de som tilhører slike minoriteter ikke nektes retten til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, bekjenne seg til og utøve sin egen religion, eller bruke sitt eget språk.»

Free prior and informed consent (FPIC)

Retten til fritt og informert forhåndssamtykke

Hva er konsultasjoner?

Høring – Konsultasjoner – Forhandlinger – Selvstyre

eirik.larsen@samediggi.no

+47 970 80 217

Hvordan legge til rette for en god konsultasjonsprosess – og innenfor hvilke rammer?

Av Sven-Roald Nystø

Innlegg på Statsforvalteren i Nordlands reindriftsseminar 2022

Dag 2 (5.oktober 2022) Rognan, Nordland

Evaluering av internasjonale etiske standarder og instrumenter: Policyoppsummering

Økt press på urfolks landområder og ressurser. Fokus på utvinningsindustrien, men lokalsamfunn kan også stå overfor forslag om vindmølleanlegg, veier og kraftledninger (ofte samtidig).

Regjeringer, selskaper og investorer i økende grad bekymret for kostnadene med konflikter og praktisk og omdømmemessig risiko ved å unnlate å respektere urfolks rettigheter.

Fokuserer på bindende og ikke-bindende internasjonal lov og industristandarder og retningslinjer.

7 internasjonale instrumenter analyseres

- ILO-konvensjon nr.169 om urfolk og stammefolk (ILO 169)
- FNs erklæring om urfolksrettigheter (UNDRIP)
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter
- IFCs Environmental and Social Performance Standards
- Towards Sustainable Mining (TSM) Bærekraft i bergindustrien
- EO100 standard for ansvarlig energiutvikling
- Internasjonalt råd for gruvedrift og metallers posisjonserklæringer for bærekraftig utvikling

Analyseres i forhold til: 1. Aktsomhetsvurderinger, 2. Konsultasjon/deltakelse, 3. Fritt og informert forhåndssamtykke (FPIC), 4. Tilgang til avbøtende tiltak, og 5. Deling av goder.

OECDs veileder for en meningsfylt interessedialog i utvinningsindustrien

Veilederen – verktøy for å identifisere og håndtere risiko for negativ effekt og skade i utvinningsindustrien. Egne kapitler om konsultasjoner med urfolk, kvinner og arbeidstakere.

[https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/06/OECDs-veileder menings fylt-interessedialog NORSK web.pdf](https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/06/OECDs-veileder_menings_fylt-interessedialog_NORSK_web.pdf)

[https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/06/OECDs-veileder meningsfylt-interessedialog SAMISK web.pdf](https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/06/OECDs-veileder_meningsfylt-interessedialog_SAMISK_web.pdf)